

eller efter afsigelse af endelig dom. Har tiltalte ikke været til stede ved dommens afsigelse, regnes fristen fra den dag, da udskrift af dommen er forkyndt. Krav fra andre skal fremsættes inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter fristens udløb, kan det behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig. Rigsadvokaten behandler klager over statsadvokaternes afgørelser. Imødekommes erstatningskravet ikke af Rigsadvokaten, kan den erstatningssøgende inden to måneder efter meddelelse om afslaget forlange, at anklagemyndigheden indbringer kravet for retten, jf. § 1018 f.

Retsplejelovens § 1018 d giver som nævnt alene krav på erstatning på objektivi grundlag for det forhold, at frihedsstraf eller anden strafferetlig retsfølge er fuldbyrdet. Bestemmelsen giver derimod ikke krav på erstatning på objektivi grundlag for foranstaltninger eller indgreb, der finder sted under fuldbyrdelsen af straf mv. Sådanne krav afgøres på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler. Anmoder den pågældende om det, skal sådanne krav behandles efter de processuelle regler i retsplejelovens kapitel 93 a, jf. retsplejelovens § 1018 h.

Der er endvidere ikke i fuldbyrdelsesbekendtgørelsen eller i cirkulærer fastsat regler om erstatning i anledning af foranstaltninger under fuldbyrdelsen af straf mv. Konkrete erstatningskrav er i en årrække efter aftale mellem Direktoratet for Kriminalforsorgen og Rigsadvokaten blevet behandlet efter principperne i retsplejelovens kapitel 93 a, og Rigsadvokaten har i enkelte sager efter indstilling fra Direktoratet for Kriminalforsorgen tilkendt indsatte erstatning for uberettiget ikendelse af strafcelle og uberettiget anbringelse i sikringscelle.

9.1.2. Straffelovrådets forslag

Om arbejdsgruppens overvejelser henvises til 1989-betænkningen, s. 324-326, 671, jf. §§ 102-105 i arbejdsgruppens lovudkast, og s. 739-741, og om Straffelovrådets overvejelser henvises til 1998-betænkningen, s. 124-125, jf. §§ 106-109, og s. 288-291.

Straffelovrådet kan med enkelte ændringer, der i det væsentlige er af redaktionel karakter, tiltræde arbejdsgruppens forslag til bestemmelser om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv. Forslaget til bestemmelse om fremgangsmåden ved behandling af krav om erstatning bygger på en flertalsopfattelse både i arbejdsgruppen og i Straffelovrådet.

Rådet foreslår på den baggrund, at der som § 106 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter en indsat har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, såfremt den indsatte uforskyldt har

(1) udstået fængselsstraf i for lang tid, (2) været bragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller (3) været udelukket fra fællesskab.

I § 107 foreslås der givet adgang til at tillægge den, der under fuldbyrdelse af straf mv. har været udsat for andre uforskyldte indgreb end de i § 106 nævnte, erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a.

§§ 106 og 107 samt den nedennævnte bestemmelse i § 108 foreslås i § 109 i rådets lovudkast suppleret af en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om behandlingen af krav om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

Herudover foreslår et flertal af Straffelovrådets medlemmer, at der i § 108 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter krav om erstatning i medfør af § 106 eller § 107 skal fremsættes over for kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af denne frist, kan det dog behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig.

Flertallet finder, at der ikke kan rejses afgørende indvendinger mod denne ordning. Flertallet lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at der er mulighed for at bortse fra undskyldelige overskridelser af fristen, f.eks. i tilfælde, hvor den indsatte efter fristens udløb er kommet i besiddelse af oplysninger, der er helt afgørende for vurderingen af erstatningskravet. Er kravet rejst rettidigt, og fremkommer der senere nye oplysninger, forudsættes kriminalforsorgen i øvrigt at kunne genoptage behandlingen af erstatningssagen.

Et mindretal i arbejdsgruppen og i Straffelovrådet finder det ubegrundet i så høj grad at fravige forældelseslovens 5-årige forældelsesfrist for fremsættelse af erstatningskrav.

Endvidere bør tidspunktet for forældelsesfristens påbegyndelse ikke ubetinget knyttes til tidspunktet for indgrebets ophør. Der kan således meget vel forekomme sager, hvor den indsatte først længe efter indgrebets ophør får kendskab til de faktiske omstændigheder, der kan begrunde fremsættelsen af et erstatningskrav. Som eksempel peges på sager om besiddelse af euforiserende stoffer, hvor en disciplinærstraffet indsat først længe efter indgrebets ophør får kendskab til, hvem der var stoffets rette ejermand.

Fristen for fremsættelse af krav om erstatning for bl.a. uberettiget varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 1018 e er knyttet til éntydige og umiddelbart konstaterbare omstændigheder. Derimod giver ophøret af de indgreb, der er nævnt i §§ 106 og 107 i rådets lovudkast (§§ 102 og 103 i arbejdsgruppens lovudkast), ikke den indsatte samme mulighed for at konstatere, at indgrebet var uberettiget.